

Bokhandlerforeningen. Årsberetning 2017

Innhold

Bokhandleråret 2017	2
Om Bokhandlerforeningen	3
Generalforsamling og styre	4
Medlemmer	5
Rammevilkår og avtaleverk	6
Litteraturabonnement	7
Samfunnskontakt og politisk påvirkning	8
Digitalisering	9
Litterære priser og stipend	10
Bokhandelens forfatterstipend	11
Felles bokprosjekter	12
Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser	13
Boklista 15 på topp i 2017	13
Innkjøpsstatistikk	14
Forbrukerundersøkelser	15
Fagskolen for bokbransjen	16
Bransjeinformasjon og annen medlemsservice	17
Utvalg og representasjon 2017	18

Bokhandleråret 2017

Bokavtalen forlenget

Arbeidet med å sikre fastprisordningen har pågått gjennom hele året. Stortingsvalget høsten 2017 resulterte i at Høyre og Frp fortsatte med mindretallsregjering. Venstre gikk senere (januar 2018) inn i Regjeringen, med Trine Skei Grande som Kulturminister. Det ga håp om en tydeligere litteraturpolitikk gitt Venstres engasjement og gode partiprogram på feltet. Avtaleperioden for den gjeldende Bokavtalen er svært kort med kun to år. Et viktig mål er å sikre videreføring av fastprisordning uten ytterligere liberalisering. Det vil sikre de litteraturpolitiske målene og like konkurranseforhold. Norge har et av Europas mest liberale fastprissystem. Fastprisen, slik den er innrettet i Norge, har gitt gode resultater og balanserer godt mellom virksom konkurranse og god litteraturpolitikk. Unntaksforskriften for bokomsetning ble videreført uendret og ble forlenget med to år fra 1.1.17. I juni rettet ESA en henvendelse til KUD da de stilte spørsmål ved om fastpris gjennom unntaksforskrift fra Konkurranseloven er i strid med EØS-reglene.

Bokhandlerforeningen har hatt god dialog med alle partiene, også i valgkampen, for å sikre de viktige rammebetingelsene på litteraturfeltet

Mva-fritaket må være uavhengig av format

Hensikten med fritaket av merverdiavgift på bøker er å bevare det norske språket – en begrunnelse som kanskje er viktigere enn noen gang. Bokhandlerforeningen mener at lesing ikke skal skattlegges, avhengig av formatet som leses. Formatene har blitt forskjellsbehandlet. E-bok har fortsatt 25 prosent mva.

Den nye regjeringen har i Jeløya-plattformen besluttet å innføre mva-fritak for e-bøker i regjeringsperioden. Mva-fritak på all litteratur gir et velfungerende e-bokmarked, mer mangfold og mer lesing.

Litteraturpolitisk samarbeidsforum

Sammen har bransjen håndtert felles utfordringer. Litteraturpolitisk samarbeidsforum ble stiftet 2009. Samarbeidet inkluderer Den norske Forfatterforening, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen. Forumet drøfter og arbeider med felles politiske utfordringer i forhold til bransjens rammebetingelser, særlig fastpris.

Ny strategiplan

Et strategiutvalg har gjennom året drøftet og foreslått ny strategiplan for foreningen. Et av de store arbeidsområdene blir å tydeliggjøre bokhandel som faghandel, med vekt på bredde og kunnskap om bøker. Et annet område blir en større utredning om litteraturfeltets utvikling og fremtidstrekk. Dette vil også bli brukt til å spille inn i Kulturdepartementets pågående arbeid med Kulturmelding som skal legges frem i løpet av 2019.

Merkur-bok

Etter at Merkur Bok fikk støtte for videreføring av en enstemmig Kommunalkomité i 2015 har Kommunal og moderniseringsdepartementet godkjent en egen støtteordning for aktivitetsstøtte til de minste bokhandlerne. I 2017 fikk 15 Merkur-bokhandlere støtte.

Andre saker

Siden salget av Bokhandelens hus har foreningen leid lokaler av ny eier. Huset skal totalrenoveres og Bokhandlerforeningen skal flytte i nye lokaler i Sehesteds gate 6. Utflytting blir innen 30. juni 2018. Forleggerforeningen flytter også til samme sted.

Sammen med Forleggerforeningen har vi engasjert Ipsos til å gjøre en egen leserundersøkelse for aldersgruppen 25-39 i 2017.

Bakgrunnen var en registrert nedgang i lesing hos denne gruppen i den store leserundersøkelsen fra 2016. Undersøkelsen i 2017 bekreftet det samme, at lesingen i denne aldersgruppen går tilbake. Imidlertid er årsakene sammensatt og SSBs tidsbruksundersøkelse viser ikke det samme bilde. Det gledelige er at alle i denne undersøkelsen ønsket å lese mer.

Hilsen Trine Stensen, administrerende direktør

Om Bokhandlerforeningen

Bokhandlerforeningen ivaretar bokhandlernes interesser, og arbeider for å styrke litteraturen og bokas plass i samfunnet.

Bokhandlerforeningen ivaretar bokhandlernes interesser, og arbeider for å styrke litteraturen og bokas plass i samfunnet. Et desentralisert og landsdekkende nett av bokhandler, gode og mange løsninger for digital handel av papir og e-bok sikrer lik og rik tilgang til litteratur i alle formater over hele landet. Gjennom bokhandel kjøpes boka i utsalgssteder med høy kompetanse og gjennom god faglig veiledning.

Bokhandlerforeningen representerer rundt 570 bokhandler. De fleste av landets bokhandler, inkludert samtlige bokhandlerkjeder, er medlem i foreningen. Medlemmene varierer fra de største kjedebokhandlerne til små, uavhengige bokhandler.

Kjerneområder for Bokhandlerforeningen

- Rammevilkår og avtaleverk.
- Samfunnskontakt (media) og politisk påvirkning.
- Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser (dokumentasjon).
- Bransjeinformasjon og annen medlemsservice.

Generalforsamling og styre

Generalforsamlingen

Generalforsamling for Den norske Bokhandlerforening ble avholdt i Bokhandlerforeningens lokaler i Øvre Vollgate 15 i Oslo 8. juni.

Styreleder Lars-Ove Hammer ønsket de fremmøtte velkommen til generalforsamlingen. Direktør Trine Stensen holdt en kort presentasjon av årets viktigste hendelser og saker som har hovedfokus i foreningen.

Forsamlingen representerte 406 stemmer inkl. fullmakter (korrigert for 10 % - regelen). Totalt var det 10 personer til stede, i tillegg til administrasjonen.

Styret

På generalforsamlingen 8. juni 2017 ble Lars-Ove Hammer, Haugenbok.no, enstemmig gjenvalgt til styreleder. Styret hadde etter 8. juni 2017 følgende sammensetning:

Styreleder: Lars-Ove Hammer, Haugenbok.no/Akademika

Vara: Eli Gerhardsen

Nestleder: John Thomasgaard, Norli Libris

Vara: Kim-Are Andersen

Styremedlem: Sveinung Råmunddal, Fri Bokhandel

Vara: Helèn Foss

Styremedlem: Linda Frid Andresen, ARK

Vara: Kjartan Dannatt

Styremedlem: Stian Simonsen, Notabene

Vara: Einar Johan Vatne

Styremedlem: Karin Mundal, Tanum

Vara: Eva Svoldal

Valgkomitéen

Valgkomitéen består av Martin Antonsen (leder), Siri Strømmevold og Atle Eggereide

Styremøter

Styret (DnB-forening og DnB-service) har avholdt 8 styremøter.

Direktøren er styrets faste sekretær. Det ble protokollført 65 saker. De viktigste sakene er omtalt i årsmeldingen.

Administrasjonen

Arbeidsfordelingen i administrasjonen gjenspeiler de prioriterte aktivitetsområdene for foreningen. I 2017 var det følgende bemanning i Bokhandlerforeningens sekretariat:

Trine Stensen Administrerende direktør (100 prosent)

Elin Øy Rådgiver (100 prosent)

Sidsel Henriksen Konsulent (100 prosent)

Anne Jorunn Skogøy Prosjektleder Mammut (50 prosent)

Lars-Ove Hammer, styreleder i Bokhandlerforeningen.

Medlemmer

87 prosent av landets befolkning bor i en kommune som har en eller flere bokhandler.

Medlemmer

Bokhandlerforeningens medlemmer hadde 574 utvalg pr. 31.12. 2017. 74 butikker ble avviklet/oppkjøpt, mens det var 60 nyetableringer.

Kontingent

Generalforsamlingen i 2016 vedtok ny modell og satser for Serviceavgift og ny sats for kontingent. Den innføres jevnt i årene frem til 2020.

Kjeder

ARK er den kjeden som utgjorde den største andelen av medlemsmassen i antall utvalg. Andelen kjedefrie butikker holder seg stabilt. Notabene solgte i løpet av 2017 46 butikker til Norli Libris og ARK. Boklageret reduserte antall butikker med 13 utvalg.

Utsalgssteder

Antall per kjede	2013	2014	2015	2016	2017
Akademika	27	32	46	48	48
Ark	107	111	112	119	144
Boklageret	11	19	23	23	10
Campusbok	16	15			
Fri Bokhandel	97	92	91	74	69
Kjedefri	29	29	26	26	26
Libris	87	72	65	62	56
Norli	80	84	93	115	138
Notabene	113	113	108	110	64
Studia	6				
Tanum	14	15	16	17	19
Total	587	582	580	594	574

Tabellen viser hvordan antall utvalgssteder for de ulike kjedene og kjedefrie har utviklet seg de siste 5 år (med utvalgssteder mener vi her hovedbutikker, filialer og nettbokhandler). Per 31.12.2017 var utvalgsstedene fordelt slik: 126 hovedbutikker, 434 filialer og 14 nettbokhandler.

Andre bransjekontakter

Bokhandlerforeningen har god kontakt med andre sentrale aktører i bokbransjen. Gjennom Litteraturpolitisk samarbeidsforum møtes ledere i Den norske Forfatterforening, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Den norske Forleggerforening og Bokhandlerforeningen jevnlig.

!les

Bokhandlerforeningen sitter i styret til !les. Foreningen !les arbeider aktivt for et bredt, omfattende og varig engasjement for boklesing i Norge.

Internasjonale kontakter

EIBF

Bokhandlerforeningen er medlem i European and International Booksellers Federation (EIBF). EIBF har sekretariat i Brussel. Foreningene arbeider aktivt for at kulturhensyn skal være overordnet økonomiske hensyn i forhold til vurdering av konkurranse innen boksalg, og for mva-frihet på bøker. I dette arbeidet inngår nær kontakt med EU-kommisjonen og EU-parlamentet. Bokhandlerforeningen deltar aktivt i EIBFs arbeid og sitter i EIBFs styre (executive committee).

Rammevilkår og avtaleleverk

Faste bokpriser er avgjørende for å bevare og skape utviklingsmuligheter for norsk litteratur.

Bokavtalen

Bokavtalen er en avtale mellom Den norske Forleggerforening og Bokhandlerforeningen. Bokavtalen krever unntak fra Konkurranseloven, og unntaket er hjemlet i en egen unntaksforskrift. Bokavtalen har til hensikt å legge forholdene til rette for å styrke ny norsk litteratur i Norge gjennom å:

- Fremme kultur- og kunnskapsformidling, stimulere leseinteresse og kunnskapstilegnelse og bidra til å styrke norsk språk og skriftkultur.
- Bidra til å opprettholde og sikre norsk bokutgivelse med bredde i emner og kvalitet, og øke respekten for opphavsretten.
- Fremme salg av bøker i begge målformer gjennom en rasjonell distribusjon og et effektivt, landsdekkende bokhandlernet, slik at tilgjengelighet og valgfrihet for forbrukerne ivaretas.
- Legge til rette for virksom konkurranse om utvalg, utgivelser og tilgjengelighet.

Fastprisen er avtalens bærebjelke

Den faste bokprisen på skjønnlitteratur, faglitteratur og sakprosa er avgjørende for å bevare og skape utviklingsmuligheter for norsk litteratur og sørge for at denne er tilgjengelig over hele landet. Alle salgskanaler skal avstå fra å benytte kjøp av fastprisbøker til opptjening av lojalitets- eller medlemsfordeler i sine ulike bonusprogram, og alle salgskanaler skal avstå fra å tilby pakker, hvor andre bøker inngår, knyttet til kjøp av fastprisbøker.

Norge har en av Europas mest liberale fastprisordninger, med kortest fastprisperiode og høyest sluttkunderabatt.

Bransjeråd

Det er i tråd med Bokavtalen opprettet et bransjeråd som består av leder og direktør i Forleggerforeningen og leder og direktør i Bokhandlerforeningen.

Litteraturabonnement

Litteraturabonnementene skal sikre at innkjøpsbøkene blir tilgjengelige i mange bokhandler.

Litteraturabonnement

Litteraturabonnementene er viktig for spredningen av litteratur. Eksponering av nye bøker i flere hundre utsalgssteder bidrar til å bygge forfatterskap og er en viktig del av litteratur-Norge. Med abonnementene tar bokhandlere og forleggere et større kulturpolitisk ansvar. Abonnementene sikrer at flere av innkjøpsbøkene fra Norsk kulturråd blir tilgjengelige i bokhandelen, som motytelse får bokhandlerne bedre betingelser på de bøkene de tar inn. Litteraturabonnementet ble justert i løpet av høsten 2014, og et nytt abonnement, kalt grunnabonnement, tiltenkt de minste bokhandlerne ble inkludert.

Da avtale om nye litteraturabonnement ble underskrevet i 2014, hadde 294 bokhandler et abonnement i den eksisterende abonnementsordningen. Nye litteraturabonnement trådte i kraft 1.1.2015. I januar 2017 hadde 399 bokhandler abonnement i den nye ordningen. Ved utgangen av 2017 har 420 bokhandler et litteraturabonnement.

Ansvar for oppfølging og rapportering av titler og antall ligger hos Forleggerforeningen. I tabellen under er oversikt over antall bøker som har gått ut fra FS og SD i de ulike abonnementene i automatisk ordning:

	2013	2014	2015	2016	2017
Breddeabonnement	2572	2662	2666	2577	2300
Kulturabonnement	645	653	638	682	623
Allmenn	405	361	349	371	299
G1 Norsk skjønn voksne			232	230	201
G2 Norsk skjønn barn			117	141	98
Fagabonnement	422	442	430	432	401

Følgende fire litteraturabonnement er tilgjengelig f.o.m. 1.1.2015:

Grunnabonnement: Bokhandler kan velge mellom G1 og G2.

G1 Motta bøkene som påmeldes innkjøpsordningen for norsk skjønnlitteratur for voksne (bokgruppe 4.1)

G2 Motta bøkene som påmeldes innkjøpsordningen norsk skjønnlitteratur for barn og unge (bokgruppe 4.3). Grunnabonnementet gir 70 prosent førsteeksemplarrabatt på den faste utsalgsprisen. Utover dette gis det rett til å kjøpe førsteeksemplar utover selve abonnementet med 70 prosent rabatt i bokgruppe 3-6.

Abonnementet er forbeholdt bokhandler med bokinnkjøp under 500.000 kr.

Breddeabonnement: Omfatter ett eksemplar av alle nye titler i bokgruppe 3, 4, 5 og 6 (sakprosa, skjønnlitteratur, billigbøker og verk) utgitt av medlemsforlagene. Breddeabonnement gir 74 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris.

Kulturabonnement: Omfatter samtlige bøker utgitt av medlemsforlagene som er oppmeldt til innkjøpsordningene administrert av Norsk kulturråd. Kulturabonnement gir 72 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris. Kulturabonnement gir anledning til å kjøpe førsteeksemplarer utover selve abonnementet til 70 prosent rabatt i bokgruppe 3-6.

Bokhandlerne har returrett på førsteeksemplar av bøker som ikke er innkjøpt på de selektive ordningene, men som er påmeldt og sendt ut i kulturabonnement.

Fagbokabonnement: Omfatter bøker i bokgruppe 2 (lærebøker og profesjonslitteratur) sortert etter nærmere avtale. 70 prosent førsteeksemplarrabatt og 2 prosent sortimentsrabatt gis alle som tar totalt 10 eller flere undergruppeabonnement (tilsvarende fem fagområder). Et undergruppeabonnement i bokgruppe 2.1 forplikter tilsvarende undergruppeabonnement 2.2 og vice versa. Bokhandler som tar færre undergrupper får 70 prosent førsteeksemplarrabatt, men ikke sortimentsrabatt.

Allmennabonnement: Omfatter bøker som er påmeldt i innkjøpsordningene fra bokgruppene 4.1 og 4.3 (norsk skjønnlitteratur for voksne og norsk skjønnlitteratur for barn og ungdom) fra medlemsforlagene. Distriktsabonnement gir 70 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris. Distriktsabonnement gir anledning til å kjøpe førsteeksemplarer utover selve abonnementet med 70 prosent rabatt i bokgruppe 3-6. Abonnementet tilbys de minste bokhandlerne og begrenses oppad til å gjelde for inntil 1/3 av det totale antall bokhandlere med hovedkjøp i bokgruppe 3-6.

Sortimentsrabatt: Sortimentsrabatt gis til bokhandler med abonnement. Sortimentsrabatten er på 2 prosent og beregnes av bokhandelens samlede bruttinnkjøp (utover førsteeksemplaret) av bøker til ordinær pris og ordinære betingelser innenfor bokgruppe 3, 4, 5 og 6. For fagbokabonnement gis sortimentsrabatt kun for innkjøp i bokgruppe 2.

Samfunnskontakt og politisk påvirkning

Foreningen har i løpet av året hatt politisk kontakt med representanter for storting, regjering og flere departement.

Politiske møter

Foreningen har hatt mange politiske møter med representanter for storting, regjering og departement. Bokhandlerforeningen har bidratt med informasjon og fakta og svart på spørsmål fra ulike departement når det har vært aktuelt. I tillegg har det vært god kontakt med partier og politikere på stortinget.

Merkur Bok

Merkur Bok kom inn i Merkur-programmet i 2008. Merkur Bok er et kompetanseprogram for bokhandlere i distriktene, i regi av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 68 bokhandler har deltatt i Merkur Bok programmet i 2017. Fra og med 2010 var Merkur Bok helt integrert i Merkur, og distrikts-bokhandlere kan benytte de ordningene som gjelder for utkantbutikkene. Det betyr omstillingsordning, besøksordning og prosjektstøtte. I 2017 har det vært flere regionale samlinger med bokhandlere i Merkur Bok, og tilbakemeldingene er gode. Kommunaldepartementet godkjente en ny ordning med utviklingsstøtte til Merkur-bokhandlere. Ordningen trådte i kraft fra 2017. 15 bokhandlere kvalifiserte for og fikk innvilget støtte. 45 Merkur-bokhandlere deltok i den årlige «handle-lokalt» kampanjen i regi av Merkur og eget kampanjemateriell ble utviklet for bokhandel.

Bokhandlerforeningen i mediebildet

Det er et mål at Bokhandlerforeningen skal være en synlig aktør og delta i den offentlige debatten. I tillegg til å stille opp i intervju og bistå med fakta og tall, er det et mål å ha en godt oppdatert nettside med informasjon om foreningens aktiviteter og bransjedata. Presseaktiviteter i 2017 har vært: Bokavtale og mva.-relaterte saker, Merkur Bok, Mammutsalget, Rivertonprisen, Bokundersøkelser, Forfatterstipend, Boklista og Bokhandlerprisen.

Det digitale bokmarkedet

Mange og gode digitale løsninger

De fleste nettbokhandler selger e-bøker. E-bøker kan kjøpes hos ARK.no, Bokkilden.no, EBOK.no, Haugenbok.no, Norli.no og Tanum.no m.fl. Flere av bokhandlerne har utviklet egne lese-apper, blant dem ARK, Norli, Bokkilden, Tanum.no og EBOK.no. I 2017 kom det også flere digitale abonnements tjenester på markedet. Nye bøker blir i stadig større grad utgitt parallelt som både papirbok og e-bok, noe som gjør det mulig for bokhandlerne å gi leserne et stadig bedre tilbud. En stadig større andel av backlisten blir også digitalisert. Det finnes med andre ord gode muligheter for de som ønsker å lese bøker digitalt. Multikanal-løsninger som «Klikk og hent» (bestill på nett og hent i fysisk butikk) har vært en stor suksess og tilbys av flere av bokhandlerkjedene. Et godt utbygget distribusjonsnett, digitalt og landbasert, og stadig bedre multikanal-løsninger, vil sørge for at boklesingens sterke posisjon i Norge videreføres. I 2017 vokste markedet for strømmetjenester for lydbøker.

Antall solgte e-bøker

I alt ble det i løpet av 2017 solgt ca. 357.000 e-bøker¹. Ved utgangen av 2017 fantes det over 12.000 e-bøker i Bokbasen. Beholdningen av lydbøker for nedlastning øker også. Antallet tilgjengelige titler har økt med over tusen, og det er nå over fem tusen tilgjengelige titler.

Mva-fritaket må være uavhengig av format

Bokhandlerforeningen mener at en bør ha en teknologinøytral definisjon av mva-fritaket, slik at parallelle utgivelser fritas. Hensikten med mva-fritaket er å bevare det norske språket – en begrunnelse som kanskje er viktigere enn noen gang.

Dagens litteraturpolitikk har gitt gode resultater, merverdifritak på e-bøkene vil være et viktig grep for fremtiden.

¹ Distribuert gjennom DDS, Bokbasen

Litterære priser og stipend

Helga Flatland fikk Bokhandlerprisen 2017 for boken *En moderne familie*.

Bokhandlerprisen til Helga Flatland

Helga Flatland ble tildelt årets Bokhandlerpris for sin roman *En moderne familie*. Bokhandlerprisen ble overrakt av kulturminister Linda Hofstad Helleland på Litteraturhuset i Oslo 23. november 2017. Bokhandlerprisen er bokhandlernes egen pris og deles ut etter avstemming blant alle ansatte i norsk bokhandel.

Bokhandlerprisen deles ut til en norsk forfatter av en av årets bøker innenfor skjønn/ generell - eller barne- og ungdomslitteratur. Prisvinneren kåres etter avstemming der alle som arbeider i norsk bokhandel kan delta.

Følgende ble nominert til Bokhandlerprisen 2017:

Kritikerroste forfattere som Lars Saabye Christensen, Helga Flatland, Jan Kjærstad, Maja Lunde og Carl Frode Tiller var alle blant de nominerte titlene til årets bokhandlerpris. Siri Pettersen og Maria Parr ble nominert for hver sin barnebok, og Tom Egeland, Jørgen Jæger og Trude Teige ble nominert for sine kriminalromaner.

Bokhandelens forfatterstipend

Victoria Kielland fikk stipend på 200.000 kroner for romanen *Dammyr*. Päivi Laakso og Nora Szentivanyi fikk begge stipend på 60.000 kroner for sine forfatterskap.

Bokhandelens forfatterstipend

Victoria Kielland, Päivi Laakso og Nora Szentivanyi ble tildelt Bokhandelens forfatterstipend under Litteraturfestivalen på Lillehammer, 1. juni 2017.

Bokhandlerforeningens forfatterstipend skal gå til forfattere i etableringsfasen. Juryen består av Forfatterforeningens litterære råd. Bokhandlerforeningen samarbeider med NBU og Den norske Forfatterforening om stipendene, og det er deres litterære råd som innstiller. Det er norske forfattere i etableringsfasen som skal nyte godt av pengene. Stipendene kan også tildeles en forfatter det er grunn til å knytte forventninger til i forbindelse med en særskilt utgivelse.

Veronica Salinas mottok Bokhandelens barne- og ungdomsbokstipend. Stipendet er på 40.000 kroner, og ble utdelt under Barnebokfestivalens bransjefest torsdag 14. september 2017.

Forfatter Marianne Neerland Soleim og oversetter Espen Ingebrigtsen ble tildelt Bokhandelens sakprosapriser. Prisene er på 50.000 kroner og ble delt ut under Litteraturfestivalen på Lillehammer 2. juni 2017.

Rivertonprisen

Torkil Damhaug fikk i 2017 Rivertonprisen for beste norske krim 2016 for boken *En femte årstid*. Rivertonprisen er et samarbeid mellom Rivertonklubben, Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen, og ble utdelt på Litteraturhuset i Oslo 30. mars. Prisen, Den gylne revolver, deles ut til forfattere av fjorårets beste kriminalitterære arbeid. Prisvinneren kåres av Rivertonklubbens litterære råd. De andre nominerte var: Bjørn Olav Nordahl, *Dødvinkel*; Unni Lindell: *Jeg vet*

hvor du bor; Chris Tvedt: *Den som forvolder en annens død* og Karin Fossum: *Hviskeren*.

Bjørnsonstipendet

Bjørnsonstipendet 2017 ble tildelt Marianne Clementine Håheim (f.1987) under åpningen av Bjørnsonfestivalen i Molde. Stipendet tildeles en forfatter det er grunn til å knytte betydelige forventninger til. Forfatterstipendet, bestående av diplom og kr 25.000,-, deles ut hvert år i forbindelse med Bjørnsonfestivalen. Bokhandlerforeningen etablerte Bjørnsonstipendet i 1997, i samarbeid med Bjørnsonfestivalen i Molde og Den norske Forfatterforening. Marianne Clementine Håheim debuterte med diktsamlingen *Bilydar* i 2012, og i 2015 kom hennes første roman, *Svart belte*

Marianne Neerland Soleim og Espen Ingebrigtsen ble tildelt Bokhandelens sakprosapriser på Lillehammer 2. juni

Felles bokprosjekter

Mammutsalget skal være det mest attraktive boksalget i markedet.

Mammutsalg

Mammutsalget er et av bokbransjens sterkeste merkenavn, og trekker tusenvis av bokinteresserte til bokhandlene i løpet av de to ukene salget pågår. I alt deltok 462 bokhandler på Mammutsalget. Salget pågikk fra 6. til 18. mars. 70 forlag deltok med til sammen 821 titler. I tillegg var det med 438 e-bøker til gode Mammut-priser. Netto omsetning ble 44 millioner (utfakturert fra distribusjonssentralene). Mammutsalget er organisert og eid av Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen i fellesskap. Mammutsalget skal tilby bokkjøpere gode bøker med bredde i emner til en redusert pris. Foreningene har som mål at Mammutsalget skal være det mest attraktive boksalget i markedet.

Gavekort

Bokhandelens felles gavekortordning ble i 2015 vedtatt avviklet. Siste kort gjennom felles ordning ble utstedt 29.2.2016 og bokhandelen innløste kort frem til 1.3.2017.

Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser

Satsning på statistikk

Bokbransjen har et stort behov for å dokumentere kvantitativ og kvalitativ informasjon. I samarbeid med medlemmene fortsetter foreningen å utvikle effektive metoder for innsamling, bearbeiding og presentasjon av statistikk.

Boklista 15 på topp i 2017

(Oversikten viser de mestselgende titlene i 2017, uavhengig av sjanger og utgivelsesår)

Plass	Isbn	Tittel	Forfatter	Forlag	Utg. år	Bokgruppe
1	9788203361661	Tørst	Jo Nesbø	Aschehoug	2017	417
2	9788248916826	To søstre	Åsne Seierstad	Kagge	2016	312
3	9788203360480	Bienes historie	Maja Lunde	Aschehoug	2016	502
4	9788202512736	Arv og miljø	Vigdis Hjorth	Cappelen Damm	2016	411
5	9788242956262	Pondus: 16 hjerneceller & dansefot	Frode Øverli	Egmont	2017	410
6	9788205505643	Katharina-koden	Jørn Lier Horst	Gyldendal	2017	417
7	9788202562496	Opprinnelse	Dan Brown	Bazar	2017	427
8	9788202527778	Bukkene Bruse begynner på skolen	Bjørn F. Rørvik	Cappelen Damm	2017	431
9	9788242957856	Juleroser 2017	Herborg Kråkevik	Samlaget	2017	410
10	9788202529918	Stormens søster	Lucinda Riley	Cappelen Damm	2016	504
11	9788202563943	Skyggesøsteren	Lucinda Riley	Cappelen Damm	2017	504
12	9788205491724	Operasjon spøkelse	Jørn Lier Horst	Gyldendal	2016	433
13	9788202542719	Arv og miljø	Vigdis Hjorth	Cappelen Damm	2017	502
14	9788202491376	De syv søstre	Lucinda Riley	Cappelen Damm	2015	504
15	9788248920199	To søstre	Åsne Seierstad	Kagge	2017	501

Boklista og salgstall

Listen viser mestselgende bøker basert på salg over disk i et utvalg som representerer omlag 80 prosent av omsetningen i norsk bokhandel. Rapporteringen foregår ukentlig, og dekker bøker som er allment tilgjengelige. Listen fører til økt oppmerksomhet rundt bøker og bokhandelen, og bidrar dermed positivt for bransjen. I 2017 har vi levert ulike boklister til en rekke medier på forespørsel. Dette er populært stoff, samtidig som det gir oss en mulighet til å vise frem hvilke bøker som er populære. I 2017 har foreningen videreført ordningen med abonnementsløsning for salgstall til forlag. Vi publiserer også ukentlige e-boklister, og Norsklister på høsten og frem til jul.

Metode

Boklista utarbeides på grunnlag av salgstall fra et representativt utvalg av landets bokhandler. Tallene baserer seg på antall solgte eksemplarer av den enkelte tittel. For at bøkene skal bli med på listen må boken være solgt i mer enn én kjede.

De deltakende bedriftene omfattet ved utgangen av 2017 følgende butikker/kjeder: ARK, Notabene, Norli Libris, Tynset Bokhandel, Tanum, tanum.no, Boklageret, Eldorado, Haugenbok.no og Bokkilden. Bokdata henter vi fra Bokdatabasen AS.

Innkjøpsstatistikk

Bokhandelens innkjøp endte på 1,45 milliarder i 2017 og er uendret sammenlignet med fjoråret.

Bokhandlenes innkjøp for perioden januar-desember utgjør 1452 millioner kroner. Dette er en moderat endring på 0 % i forhold til året før. Endringen i de enkelte bokgruppene er gjengitt i tabellen under.

	Innkjøp (mill.)	Endring fra 2016
Skolebøker	255,5	3 % ➡
Skolebøker for grunnskolen	143,8	15 % ➡
Skolebøker for videregående skole	111,7	-9 % ➡
Lærebøker	233,2	3 % ➡
Lærebøker for høyere utdanning	197,5	5 % ➡
Fagbøker for profesjonsmarkedet	35,7	-8 % ➡
Sakprosa	307,5	-6 % ➡
Norsk sakprosa for voksne	213,2	1 % ➡
Oversatt sakprosa for voksne	58,7	-22 % ➡
Norsk sakprosa for barn	15,3	-25 % ➡
Oversatt sakprosa for barn	20,3	6 % ➡
Skjønnlitt	386,9	-1 % ➡
Norsk skjønnlitteratur for voksne	124,0	18 % ➡
Oversatt skjønnlitteratur for voksne	103,1	-5 % ➡
Norsk skjønnlitteratur for barn	79,4	-4 % ➡
Oversatt skjønnlitteratur for barn	80,3	-16 % ➡
Billigbøker	204,0	0 % ➡
Verk	0,5	17 % ➡
Kommisjonsbøker	7,2	-9 % ➡
Diverse varer	45,7	5 % ➡
Annen skjønnlitteratur	11,7	9 % ➡
Totalt	1452,2	0 % ➡

Figuren viser innkjøp fra sentralene (mill) og prosentvis endring fra 2016

Bokhandelens innkjøp fra sentralene

Innkjøpene for 2017 viste ingen endring fra fjoråret. Innkjøpene av skjønnlitteratur gikk ned 1 prosent fra 2016 til 2017. Innkjøpene av generell litteratur gikk ned 6 prosent. Innkjøp av billigbøker forble uendret. Skolebokinnkjøpene kommer i bolker og vi kan se store svingninger i skolebokinnkjøpene fra år til år.

Metode

Innkjøpstallene viser bokhandelens kjøp av bøker fra distribusjonssentralene Forlagsentralen og Sentraldistribusjonen. Tallene antas å dekke om lag 80 prosent av innkjøp til butikkene. De resterende innkjøpene antas å komme direkte fra forlag (lokallitteratur) eller fra andre distributører i inn- og utland (f.eks. Bladcentralen).

Forbrukerundersøkelser

Bokhandelen holder stand som den foretrukne kanal for bokkjøp

Halvårig markedsundersøkelse om kjøpsvaner og handelskanaler

Undersøkelsen gjennomført av Ipsos MMI i desember 2017 viser at bokhandelen fortsatt er den foretrukne kanalen for kjøp av bøker.

- 69 % oppgir å ha kjøpt bøker siste året, en nedgang på 2 prosentpoeng fra samme periode i 2016
- 63 % oppgir at den forrige boken de kjøpte, kjøpte de i bokhandelen, dette er uendret sammenlignet med 2016.
- 19 % oppgir at de kjøpte forrige bok på nettet, dette er uendret sammenlignet med 2016.
- 10 % oppgir at den forrige boken de kjøpte (betalte for og lastet ned) var en e-bok, opp to prosentpoeng fra 2016.
- 54 % tror de i fremtiden kommer til å handle i fysisk bokhandel, fire prosentpoeng ned fra 2016.
- 32 % mener at de i fremtiden kommer til å handle flesteparten av bøkene sine på nettet, opp tre prosentpoeng sammenlignet med 2016.

Om markedsundersøkelsen

Hvert halvår (i juni og desember) utfører Ipsos MMI (tidl. Synovate) på oppdrag fra Bokhandlerforeningen en undersøkelse av kjøpsvaner for bøker. Undersøkelsen baserer seg på et landsrepresentativt utvalg av befolkningen over 15 år, valgt ut av Ipsos MMI for å representere et tverrsnitt av befolkningen. Undersøkelsen gjennomføres for å kunne følge utviklingstrekk, særlig i bokkjøpernes bruk av handelskanaler. Undersøkelsen ble første gang gjennomført i desember 2004.

Fagskolen for bokbransjen - i bokens tjeneste

Fagskolen gir utdanning til ansatte i bokhandel og forlag. Skolen tar også imot kvalifiserte søkere utenfor bransjen som ønsker seg inn i bokbransjen. Vi har et godt samarbeid med de ulike aktørene i bokbransjen og disse gir viktige bidrag i det faglige opplegget.

Kompetente og motiverte medarbeidere er den viktigste suksessfaktoren dersom bokhandelen skal lykkes i konkurransen med andre forhandlere. Derfor legger skolen stor vekt på å gi studentene kompetanse i de viktigste fagområder man har behov for som ansatt i bokbransjen; markedsføring, bransjekunnskap, forlagsdrift, detaljhandel, økonomi, ledelse, litteraturkunnskap og jus. En vesentlig del av litteraturkunnskapen tilegnes via brevundervisning, som gjennomføres over ett år, fra august til juni. Skoleperioden er på totalt 11 uker inklusiv studietur. Ukene er oppdelt i 3 bolker; høst, vinter og vår med 2-5 ukers undervisning hver gang. Dette for å redusere studentens fravær på jobb, og behovet for vikar reduseres betraktelig. Fagskolen har en stabil stamme av forelesere som får meget gode evalueringer av studentene. Studieturen i 2017 gikk til London.

Skolen uteksaminerte 11 studenter våren 2017. Høsten 2017 ble det tatt opp 16 studenter. Skolen har i snitt 15 studenter i året. Skolen finansieres hovedsakelig av midler fra Det Kongelige Kunnskapsdepartement. Fagskolen har god økonomistyring, og økonomien er god. Fagskolen er godkjent av NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen) og dette gjør at studentene kan søke lån og stipend hos Statens Lånekasse for utdanning. Fagskolens samarbeidsavtale med Høgskolen i Sørøst-Norge ble avsluttet sommeren 2017 og Fagskolen står på egne ben som tidligere. Dette medfører at studentene ikke lenger får 30 studiepoeng, men 30 fagskolepoeng ved gjennomført studium.

Skolen drives som en stiftelse. Skolens lokaler er i Bokhandelens hus. For mer informasjon: www.fagskolen.no.

Bransjeinformasjon og annen medlemservice

Bokhandlerforeningen.no

Her offentliggjøres fortløpende foreningens hovedstatistikk, i tillegg til presentasjoner av aktuelle saker og presentasjon av foreningen og foreningens arbeidsområder.

Bokforum

Bokforum er Bokhandlerforeningens informasjonsskriv til medlemmene. Det ble i 2017 sendt ut 12 nummer av Bokforum. Bokforum sendes som nyhetsbrev per e-post. Målet er at man også skal finne det meste av informasjonen i Bokforum på våre nettsider.

Medlemsfortegnelsen

Bokhandlerforeningen tilbyr en oversikt over alle bokhandler i landet som er medlem av foreningen. Medlemsfortegnelsen selges som Excel-fil, og inneholder adresser, e-post, telefonnummer, kjedetilhørighet, kommune og fylke.

Utvalg og representasjon 2017

Valgkomitéen

Martin Antonsen (leder), Bokhuset Libris
Atle Eggereide, Akademika
Siri Strømmevold, Tynset bokhandel

Bransjerådet

John Thomasgaard, Norli Libris
Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Godkjenningsutvalget

Lars-Ove Hammer, Haugenbok.no
Siri Strømmevold, Tynset Bokhandel
Trine Stensen, Bokhandlerforeningen
Sidsel Henriksen (sekr.), Bokhandlerforeningen

Økonomiutvalget

Hans-Erik Bjørnerud Norli Libris
Martin Antonsen, Bokhuset Libris
Lars-Ove Hammer, Haugenbok.no
Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Styret for Fagskolen for bokbransjen

Trine Stensen, (leder), Bokhandlerforeningen
Anne Perstølen, Forleggerforeningen
Sylvi Steine, Akademika
Anette Mello Stenhaug, Norli
Anne Gaathaug, Kagge
Cecilie Brun Løwe, rektor

PR Mammut

Anne Jorunn Skogøy (prosjektleder), Bokhandlerforeningen
Raymond Vik, Kagge forlag
Caroline Heitmann, Norli Libris
Jan-Frode Brenna-Hansen, Gyldendal
Jonathan Orral, ARK

Styret foreningen !les

Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

European and International Booksellers Federation (EIBF)

Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Norsk Barnebokinstitutt

Elin Øy, rådsmedlem Bokhandlerforeningen

Merkur – programstyret

Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Litteraturpolitisk samarbeidsforum

John Thomasgaard, Styret
Elin Øy, Bokhandlerforeningen
Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Bokhandlerforeningen

Øvre Vollgate 15

0158 Oslo

Tlf: 22 39 68 00

E-post: firmapost@bokhandlerforeningen.no

www.bokhandlerforeningen.no